

MINUN ÄÄNENI

Tämä on Ikääntyneiden hoitotyön TKI-osuuden valmis tuotos. Tuotoksen on tehnyt:

Erika Mäkinen

Eeva Röytiö

Miina Havukainen

Valitsimme tehtävän tekemiseen haastattelun. Haastattelimme yhteisötaiteilija Kanerva Kartanoa liittyen kokemuksiin kulttuurityössä ikääntyneiden hoidossa.

Olimme olleet yhteydessä Kanerva Kartanoon ensin sähköpostitse. Siellä sopineet haastattelun ajankohdasta ja muusta haastatteluun liittyen.

Haastattelu toteutettiin TEAMS-verkkoyhteyden avulla perjantaina 18.8.2023 klo 14:00.

Haastattelun alkuun esittelimme itseemme:

- Keitä olemme
- Minkä alan opiskelijoita
- Minkä vuoden opiskelijoita

Kerroimme myös lisää haastattelun tarkoituksesta ja kurssin TKI-osuuden tehtävän taustasta.

Tämän jälkeen aloitimme haastattelun.

1. Kertoisitko alkuun hieman itsestäsi?

- Olen Kanerva Kartano.
- Taustaltani olen 2004 valmistunut kuvataiteilija. Olen myös opiskellut musiikkia, gerontologian ja aikuiskasvatuksen perusteita ja suorittanut mm. laulusta D-tutkinnon. Tällä hetkellä opiskelen Lapin yliopiston taiteen asiantuntija maisteriopinnoissa työn ohella. Vahvuuteni on opetus-, ohjaustyö ja ihmisten kanssa oleminen ja halu tehdä työtä heidän kanssaan. Sen jälkeen, kun valmistuin kuvataiteilijaksi, toimin freelancer-taiteilijana, yrittäjämuotoisesti. Samalla opetin monia vuosia kuvataidekoulussa, taiteen perusopetusta, eri ikäisille lapsille ja nuorille. 2013 aloin tekemään tuntitöitä Soinnulle.
- Sointu Senioripalveluilla ollut nyt 2017 vuodesta yhteisötaiteilijana. Sointu palkkasi minut kokopäiväiseen työhön taiteilijana. Sointu Senioripalveluilla on neljä taloa: Kuusela-, Kaukaharju-, Keinupuisto- ja Taatalakeskus. Fyysisesti olen töissä Kuuselassa ja Kaukaharjussa. Samalla kuitenkin koordinoin muun muassa taiteilijoita kaikkiin Soinnun taloihin.

2. Mikä sai sinut kiinnostuman tästä "Minun ääneni" hankkeesta? Millä tavoin/miten päädyit tekemään yhteistyötä hankkeen parissa?

- Minulla on useampi osa-alue, mitä teen työssäni. Pidän erilaisia ryhmiä: mm. taide- ja musiikkiryhmiä. Nämä ovat avoimia kaikenikäisille. Musiikki on yksi osa-alue, jota olen opiskellut ja pidän myös musiikkituokioita.
- Koordinoin taiteilijoita, että saamme enemmän ja monipuolista taidetta ja tapahtumia taloon.
- Kulttuuri-innostamisen edistäjänä toimiessani edistän sitä, että hoitajat ja koko henkilökunta innostuisivat kohtaavaan vanhustyön ja kulttuuriseen vanhustyön sitä ikäihmisille tärkeänä asiana ja mahdollisuutena jokaisen persoonallisen elämän näkyväksi tekemiselle.
- Muutama vuosi sitten "Minun ääneni" - hanke ja hankkeen työntekijät ottivat yhteyttä ja tulivat kertomaan, että haluaisivat tehdä yhteistyötä Sointu Senioripalveluiden kanssa. Kolme muusikkoa piti ryhmiä, ja olin mukana seuraamassa ja innostamassa ihmisiä mukaan toimintaan.
- Minun ääneni -hankkeen muusikoilla on ymmärrystä ja halua tutkia, miten musiikki vaikuttaa esimerkiksi ikäihmisen elämään ja muistiin. Olen kokenut hyvin innostavana ja hyvällä tavalla analyyttisenä tavan, jolla he pohtivat ja tutkivat ikäihmisen ikääntymistä ja miten kulttuuri ja musiikki siihen vaikuttavat. Tätä kautta päädyin yhteistyöhön mukaan.

3. Mitä olet itse saanut irti tästä yhteistyöstä?

- Tärkeää on jo se, että hankkeen myötä tuotettiin uutta ohjelmaa Sointu Senioripalveluiden asiakkaille.

- Tärkeää on ollut musiikin hyvinvointivaikutuksiin liittyvän tiedonjakaminen, hanketyöntekijöiden kuuleminen ja yhteinen kehittäminen.
- Olen saanut yksittäiset ajatukset ja ideoita lisää, miten on mahdollista innostaa ikäihmisiä musiikkiryhmiin. Kun iäkkäille kerrotaan, että musiikki ja erilaisten sanojen muisteleminen tekee hyvää heidän muistillensa, se innostaa laulamaan enemmän ja osallistumaan musiikkihetkiin.
- Ikäihmisten hyvä kohtelu ja ymmärtäminen motivoi myös työntekijää. Vaikka olisi jo haurastunut ja ei ymmärrä ihan kaikkea, niin se ei tarkoita sitä, että kaikki ymmärrys katoaisi.
- On pelkästään jo kivaa ja hauskaa olla ja laulaa yhdessä.
- Rytmisoitinten käyttö musiikkitoiminnan yhteydessä on mukava lisä. Rytmisoitin voi olla myös ainoa tapa, jolla musisoi tai jopa kommunikoi.
- Helposti joku miettii:” Laulaako puhtaasti tai miten se laulu menee ja sujuu”. Voi olla, että on jopa sanottu esim. Koulussa, että:” Älä laula, ei sinulla ole lauluääntä.” Tärkeintä on kuitenkin se, että nautit ja saat laulaa. Jokaisella on lupa musiikkiin ja musiikki kuuluu kaikille!

4. Mitä olet itse tykännyt tästä hankeyhteistyöstä, onko joku yllättänyt?

Mielestäni hankkeen tuomat musiikkihetket ja kehittämistyön myötä syntyvä musisointi, on yksi hieno tapa tuoda ikäihmisille vähän ekstrapäivittäiseen arkeen. Koen myös, että me olemme tuottaneet paljon tietoa toiminnastamme ja mahdollisuuksista meillä hankkeelle, joten tuntuu, että molemmat ikään kuin voittavat. Mielestäni me tarjoamme musiikilla elämäniloista elämää kaikille, niin hankkeen taiteilijat ja verkostot kuin Soinnun taide- ja kulttuurityöntekijät. En nyt tiedä mikä yllättää, mutta nopeasti tulee mieleen, että hankkeessa on uskallettu lähteä tekemään suuresti asioita positiivisella otteella. Ei ole myöskään pelätty, että jossain olisi raja sille, mitä voidaan saavuttaa.

5. Mikä sinut on saanut kiinnostumaan vanhusten parissa työskentelystä?

Minusta tuntuu, että työelämä on johdatellut minua, olen tarttunut kiinnostaviin tilaisuuksiin vuosien varrella. Kuitenkin, kun katsoo elämää taaksepäin, niin jotkin asiat ovat vaikuttaneet siihen, että olen päätenyt työskentelemään juuri vanhusten kanssa. Esimerkiksi nuoresta pitäen olen tullut hyvin toimeen eri ikäisten kanssa, minulla on ollut itseäni vanhempia kavereita ja en ole ajatellut ikäihmisiä vanhuksina. Minulle on tullut sellainen tunne, että viihdyn vanhusten kanssa ja pidän iäkkäiden rauhallisuudesta ja hitaudesta, mitä heidän elämässään on. Rauhallisuus on tärkeä muistaa myös hoitotyössä, koska vanhusten kanssa nopeudella ei välttämättä saa enempää aikaan. Ei myöskään pitäisi olla tarvetta näyttää kiireiseltä, jotta työkaverit luottavat, että teet työsi hyvin.

6. Millä tavalla koet, että ikäihmiset ovat ottaneet sinut ja musiikkitoiminnan vastaan?

Olen tehnyt aikaisemmin töitä kuoronjohtajana. Mielestäni on aivan eri asia soittaa pianolla muutama kappale ja laulaa kuin se, että oikeasti ottaa ryhmän huomioon. Aluksi sain palautetta siitä, että kappaleet olivat liian korkealta, mutta sitten löysin Virkistysverson

laulukirjan, jossa oli sävellajiltaan madallettuja kappaleita. Sen avulla löytyi sopiva ääniala. Tämä nyt kuulostaa ehkä ikävältä, mutta minusta tuntuu, että menneinä vuosikymmeninä ikäihmiset ovat olleet sellaisia niin sanottuja harjoituskappaleita. Heidän luokseen on menty keikalle harjoittelemaan, jotta sen jälkeen voisi mennä niin sanotusti oikealle yleisölle. Mitä se sitten tarkoittaakaan. Nykyään ymmärretään jo hyvin laajasti, miten tärkeää on järjestää esityksiä musiikkina ja kaikenlaisena taiteena sekä tehdä se laadukkaasti myös ikäihmisten palveluissa.

Mielestäni ikäihmisille esiintyminen on arvokasta. Ryhmissä näkee, että ihmiset innostuvat, vaikka jokainen ei sitä välttämättä kovin hyvin pysty näyttämään. Ryhmissä tunnelma virittyy ja kappaleilla voi myös vaikuttaa tunnelmaan. Välillä on riehakkaita kappaleita, kuten sambaa tai tangoa ja välillä taas on rauhallisempia. Ryhmissä soitetaan myös uusia ja vanhoja tuttuja kappaleita. Musiikin avulla saadaan paljon tunteita, kuten iloa ja yhteisöllisyyttä.

7. Onko esiintynyt haasteellisia tilanteita tai jotain hankalaa, joka tapahtuisi ryhmän sisällä ja tulisi toiminnan aikana esiin?

Hankaluutta ryhmän toimintaan tuo taustamelu ja jos joku ei esimerkiksi tiedä milloin musiikkiryhmiä järjestetään. Taustamelua voi tuottaa esim. erilaiset remontin äänet ja siivouskoneet. Yhteinen suunnittelu auttaa tässäkin ennaltaehkäisemään haasteita. Joskus Soinnulla vierailevan esiintyjän turvallisuus on myös todella tärkeää, esimerkiksi ryhmäkodin muistisairaiden kanssa on aina oltava hoitaja, jotta esiintyjän ei tarvitse huolehtia asukkaista.

8. Onko sinulla jotain tulevaisuuden suunnitelmia?

Yksi isoin asia elämässäni on tällä hetkellä se, että olen päässyt Lapin yliopistoon opiskelemaan kuvataiteen maisteri -asiantuntijaohjelmaan, jossa oman asiantuntijuuteni kehittämisen ydinsisältönä onkin yhteisötaide ja kulttuurinen vanhustyö. Mahdollista on, että lopputyöni aihe liittyy nykyiseen työhöni Soinnulla.

9. Onko sinulla terveisiä, mitä haluisit antaa hoitotyön opiskelijoille, tai kommentteja ja mielipiteitä?

Nuorilla on ihan hirveästi annettavaa. Olkaa avoimin mielin! Mielestäni ala, jota opiskelette, on laaja-alainen ja vaatii jo lähtökohtaisesti monipuolista ymmärrystä asiakkaiden elämästä. Muistakaa vain olla avoimin mielin ja ottakaa kaikista uusistakin ideoista ja virikkeistä kiinni. Ikinä ei tiedä mistä päin jotakin mielenkiintoista tulee vastaan.

Lähteet:

Aholainen, M., Jäntti, S., Tammela, A., Tanskanen, J. 2021. Miten taide vaikuttaa? Kulttuurisia näkökulmia hyvinvointiin ja terveyteen. *Lääkärilehti*, 76(9), 564–568. HYPER. <https://jyx.jyu.fi/bitstream/handle/123456789/74550/SLL92021-564.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Bleibel, M., El Cheikh, A., Sadier, N.S. *et al.* The effect of music therapy on cognitive functions in patients with Alzheimer’s disease: a systematic review of randomized controlled trials. *Alz Res Therapy* **15**, 65 (2023). <https://doi.org/10.1186/s13195-023-01214-9>

Gerdner LA. 2012. Individualized music for dementia: Evolution and application of evidence-based protocol. *World J Psychiatr* 2012; 2(2): 26–32. <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC3782173/>

Minun ääneni/Arvokas vanhuus Arva ry. Nd. Minun ääneni -hanke. Verkkosivu. Viitattu 23.8.2023. <https://minunaaneni.fi/>